

## नो युवर कस्टमर (के.वाय.सी)

तुमच्या खातेदाराला जाणून घ्या  
वारंवार विचारले जाणारे प्रश्न (एफएक्यूज)

1) केवायसी म्हणजे का? केवायसी म्हणजे बँकेने आपल्या खातेदाराची माहिती जाणून घेणे, केवायसी हि संज्ञा खातेदाराची माहिती मिळवण्यासाठी वापरली जाते. जेव्हा बँक एखाद्या खातेदाराशी व्यावसायिक संबंध ठेवते, तेव्हा खातेदाराची माहिती मिळवण्याबाबत बँकेने योग्य पावले टाकली पाहिजेत. हि बँकेची जबाबदारी आहे. चोरी, भ्रष्टाचार, मनी लॉन्ड्रींग आणि दहशतवाद्यांना निधी पुरवठा असे गुन्हे शोधण्यासाठी आणि रोखण्यासाठी केवायसी धोरण हे जागतिक पातळीवर महत्वाचे मानले जात आहे, ज्यामुळे बँक आणि खातेदार यांना एकमेकांची माहिती होऊ शकते.

2) मनी लॉन्ड्रींग म्हणजे काय? बेकार्यदेशीर मार्गाने मिळवलेला पैसा अशारीतीने रुपांतरीत करणे कि ज्यामुळे तो वैध मार्गाने मिळवला आहे असे वाटते - यालाच मनी लॉन्ड्रींग असे म्हणतात. मनी लॉन्ड्रींग संबंधित असलेल्या ड्रग, शस्त्रे, ह्यांचा अनेकनिर्भरता वाहतूक, दहशतवाद, व खंडणी अशा बेकार्यदेशीर गोष्टींशी संबंधित असलेली गुन्हेगारी कृत्ये लपवण्यासाठी जगतील गुन्हेगार मनी लॉन्ड्रींग चा वापर करतात. सर्व प्रकारचे अनेक आर्थिक व्यवहार मनी लॉन्ड्रींग घाटे घडवून आणतात.

3) केवायसीबाबत रिझर्व बँकेची मार्गदर्शक तत्वे - केवायसी संबंधातील मार्गदर्शक नियमावलीनुसार, खातेदारांने खाते उघडण्यापूर्वी बँकेने काळजीपूर्वक त्याच्या संदर्भातील माहिती गोळा केली पाहिजे. या मार्गाचा हेतू हा कि त्यामुळे बँकेला खातेदाराची संपूर्ण माहिती असण्याला हवी. खातेदाराने मोठ्या कष्टाने मिळवलेला पैसा सुरक्षित रहावा हा यामागचा खातेदाराच्याहिताचा विचार केला जातो.

केवायसीच्या मार्गदर्शक सुत्रानुसार नियमावलीचा उद्देश हाच आहे कि गुन्हेगारांमार्फत बँकेचा हेतुपूर्वक किंवा विनाहेतुकारणाने मनी लॉन्ड्रींग साठी होणाऱ्या वापराला प्रतिबंध करावा.

केवायसीमार्ग दर्शक सुत्रानुसार, रिझर्व बँकेने दिलेल्या आदेशानुसार बँकेने खातेदाराकडून तीन प्रकारचे पुरावे घेणे जरूरीचे आहे ते खालील प्रमाणे :-

- फोटो
- ओळखीबाबत पुरावा
- सद्याच्या पत्त्याबाबत पुरावा

4) बँकेचे केवायसीबाबतचे धोरण रिझर्व बँकेच्या मार्गदर्शक नियमावलीनुसार, आम्ही केवायसीचे धोरण निश्चित केले आहे, त्यानुसार खालील प्रकारची कागदपत्रे (डॉक्युमेंट्स) ही खातेदाराच्या ओळखी आणि पत्त्याबाबत म्हणून स्वीकारली जातील.

ओळखीसाठी पुरावा (खालीलपैकी एखादे)	पत्त्याबाबतच्या पुरावा (खालील पैकी एखादा)
1) पासपोर्ट, पॅनकार्ड 2) पर्मनाट ड्रायव्हिंग लायसंस, वोटर्स आय कार्ड 3) नोकरातील आयकार्ड / नामांकित मालका - कडून बँकेत खाते असल्याबद्दलचे पत्र	1) अलिकडचे वीज बिल * 2) अलिकडचे टेलिफोन बिल * 3) एखाद्या मान्यताप्राप्त मालकाचे पत्र (जे बँकेला मान्य व्हावे) 4) बँकेचे स्टेटमेंट / पासबुक (6 महिन्यांपेक्षा जुने नसावे आणि बँकेच्या अधिकार्याने प्रमाणित केलेले असावे)

\* 6 महिन्यांपेक्षा जुने नसावे

हि एक पुराव्याबाबतची सर्वसाधारण अशी यादी आहे, काही विशिष्ट गरज लागल्यास बँकेची शाखा अधिक पुरावे घेऊ शकते.

5) खातेदार स्वीकारण्याबाबत मार्गदर्शक सूत्रे कोणती? बँकेत खाते उघडण्याबाबतचे मार्गदर्शन या नियमावलीने होते. यानुसार कोणतेही खाते बिन् नवी / निनावी / बेनामी असू नये, आणि असे खाते उघडल्यास बँकेला अनेक जोखामाना तोंड द्यावे लागते असे या सूत्रात सांगितले आहे. अशाबाबतीत खाते उघडण्यासाठी बँक नकार देऊ शकते किंवा सद्याच्या खातेदाराने केवायसीबाबतची माहिती / कागदपत्रे, बँकेला खात्री वाटतील अशी न दिल्यास बँकेला खाते बंद करण्याचा अधिकार आहे.

जर वैयक्तिक खातेदाराचे सिबिल रेटिंग 700 पेक्षा कमी आढळल्यास, चेकबुक सुविधा नाकारण्याचा अधिकार बँक आपल्याकडे राखून ठेवत आहे. तरीही कॅश डीपोजिट, कॅश विथड्रॉवेल, चेक डीपोजिट, एटीएम, एनईएफटी, आरटीजीस, ईसीएस, इत्यादी सुविधा चालू राहतील.

6) खातेदाराची ओळख तपासण्याची प्रक्रिया कोणती? खातेदाराची ओळख म्हणजे केवायसीची कागदपत्रे खातेदाराशी पडताळून पाहणे आणि त्याची / तिची ओळख एकाद्या विश्वासाई माहिती सुत्रांच्या आधारे तपासणे.

7) खातेदाराचा परिचय (ओळख) म्हणजे काय? खातेदाराची ओळख म्हटल्यावर त्याचे नाव, पत्ता, शिक्षण, तन्मविषयक माहिती, नोकरी या व्यवसायबाबत तसेच उत्पन्नाचा आकडा, उमर, मालमतेबाबतची माहिती, खाते उघडण्याचा हेतू, दर महिन्याला साधारण किती उलाढाल होईल, एका रोजीचे व्यवहार आणि रोज व्यवहारांचे मुल्य या माहितीमुळे बँकेला खातेदाराच्या गरजा समजण्याबाबत मदत होते शिवाय खातेदाराच्या कारभारानुसार त्याचा उलाढालीशी सांगडही घालता येते.

8) खातेदाराच्या खात्याचे जोखामिनूसार वर्गीकरण कसे केले जाते? रिझर्व बँकेच्या केवायसी मार्गदर्शक सुत्रानुसार खातेदाराच्या माहितीशी संबंधित असलेल्या जोखामिनूसार सर्व खात्यांची - अधिक जोखमीचे / मध्यम जोखमीचे व कमी जोखमीचे अशी वर्गीवारी करावी लागते. यामुळे नियमितपणे उलाढालीवर लक्ष ठेवता येते आणि शक्ये निराकरणही करता येते.

9) नियमितपणे खात्याचे अवलोकन आणि केवायसीबाबत ताजे कागदपत्र मागवणे. रिझर्व बँकेच्या मार्गदर्शक सुत्रानुसार बँकेतील खात्यांची त्यांच्या बाबतच्या जोखामिनूसार नियमित कालावधीत अवलोकन करणे जरूरीचे असते. अशा अवलोकनाच्यावेळी केवायसीची नवीन कागदपत्रे सादर व्हावीत आणि खातेदाराच्या खात्यातील व्यवहारानुसार बँकेला कधीही वाटले तर अतिरिक्त माहिती मागवण्याचा अधिकार आहे. याखेरीज खात्याबाबत जे काही ठळक बदल होतील. उदा. सही करणारे बदलणे, किंवा अधिकारपत्रातील व्यक्ती बदलतील, बेनिफिशियल ओनर इत्यादी, तेव्हाही ताजे कागदपत्र / दस्तावेज देणे बंधनकारक आहे. ज्यांची बँकेत खाती नसतील, अश्यांनी जर बँकेमार्फत मोठ्या रकमेचे - एखादा ड्राफ्ट किंवा रेंटिमेंटचे पाठव्याचा व्यवहार केला तरी त्यासाठी केवायसी कागदपत्रे आवश्यक आहेत.

10) छोट्या खातेदारांबाबत केवायसीची सवलत रिझर्व बँकेने छोट्या खातेदाराबाबत केवायसी मध्ये सवलत दिली आहे. सोपी केली आहे. बँकेकडे असलेल्या एका खातेदाराच्या सर्व खात्यांमध्ये रुपये 50,000 पेक्षा कमी रक्कम असलेल्या खातेदारांना हि सवलत लागू आहे. अशा सर्व खात्यातील एकूण जमा रक्कम हि एका वर्षात रुपये 1 लाख पेक्षा जास्त असू नये. अशा केसेस मध्ये ज्यात खातेदार केवायसी ची कागदपत्रे देऊ शकत नसेल, तर बँकेच्या दुसऱ्या कोणी खातेदाराने - ज्याने केवायसीचे पालन केलेले आहे. त्या खातेदाराकडून ओळख (इंट्रो) घेतली तरी चालू शकेल. ज्याला आपले खाते उघडचे आहे. अशा खातेदाराचा फोटो, पत्ता, या परिचय कर्त्याने प्रमाणित करावा, ओळख व पत्त्याबाबत अन्य काही कागदपत्रे उपलब्ध असल्यास ती बँकेने घ्यावीत.

समजा त्याच्या / तिच्या खात्यातील रक्कम एका वर्षाच्या कालावधीत रुपये 50,000 पेक्षा अधिक झाला किंवा खात्यातील एकूण जमा रुपये 1 लाख पेक्षा अधिक झाल्यास आणि खातेदाराला आपल्या खात्यातील व्यवहार चालू ठेवावेचे असतील, तर केवायसी बाबतची संपूर्ण प्रक्रिया पूर्ण करावी लागेल.

11) रोख व्यवहारा बाबत देखभाल बाबत रिझर्व बँकेची मर्यादा खाली सूचना देखील केवायसी मार्ग दर्शक सुत्रांचा एक भाग आहेत.

- बँकेने रुपये 50,000 पेक्षा आधी रकमेचे ट्रॅव्हलर्स चेक, डिमांड ड्राफ्ट, मेल ट्रान्सफर, टी.टी काढल्यास ते रोखीने करू नयेत. त्याऐवजी खातेदाराचे खाते डेबिट करणे किंवा चेक द्वारे पेमेंट करावे.
- रुपये 50,000 पेक्षा अधिक रकमेचे डिमांड ड्राफ्ट, ट्रॅव्हलर्स चेक, इ-नॅकश करताना खातेदाराच्या खात्यात जमा करावे किंवा बँकेच्या अन्य माध्यम मार्फत करावे, पण रोखीने करू नये.
- याखेरीज रुपये 50,000 पेक्षा रोखीचे व्यवहार असल्यास, अर्जावरती पॅन कार्ड लिहिणे आवश्यक आहे. जे कोणी बँकेचे खातेदार नसतील, त्यांनी व्यवहाराच्या वेळेस पॅन कार्ड ची कॉपी सादर करणे आवश्यक आहे.
- दर महिन्याला होणाऱ्या रुपये 10 लाख किंवा अधिक च्या रोखीच्या उलाढालींवर बँकेचे कसून लक्ष असते. अशा खात्याबाबत अधिक माहिती दर महिन्याला भारत सरकार कडे पाठवावी लागते. त्यामुळे जेव्हा बँकेकडून खातेदाराकडे काही माहिती मागवल्यास खातेदारांनी ती द्यावी.

केवायसी हि एक बँक आणि खातेदारांचे रक्षण करणारी प्रक्रिया आहे.

**BBK**  **بنك البحرين والكويت**  
BANK OF BAHRAIN AND KUWAIT B.S.C.

Mumbai : Jolly Maker Chambers-II, Gr. Flr., 225, Nariman Point, Mumbai - 400021.  
Tel.: 022-2282 3698 Fax : 022-2204 4458, 2284 1416 email : mumbai@bbkindia.com  
Hyderabad : 6-3-550, L.B.Bhawan, Akashganga, Somajiguda, Hyderabad - 500 082.  
Tel.: 2339 8219 / 20, 2330 5859 Fax : 2339 8218 / 2337 5977

**BBK**  **بنك البحرين والكويت**  
BANK OF BAHRAIN AND KUWAIT B.S.C.

Mumbai : Jolly Maker Chambers-II, Gr. Flr., 225, Nariman Point, Mumbai - 400021.  
Tel.: 022-2282 3698 Fax : 022-2204 4458, 2284 1416 email : mumbai@bbkindia.com  
Hyderabad : 6-3-550, L.B.Bhawan, Akashganga, Somajiguda, Hyderabad - 500 082.  
Tel.: 2339 8219 / 20, 2330 5859 Fax : 2339 8218 / 2337 5977